

11

1923

glas zmaja

Glasilo delovne organizacije
ISKRA-Industrija baterij ZMAJ

"GLAS ZMAJA" izdaja mesečno v nakladi 550 izvodov delovna organizacija ISKRA-Industrija baterij ZMAJ n.sol.o. Ljubljana, Stegne 23. Glasilo ureja uredniški odbor: Antonija Krek, Aleksander Jakomin, Fadil Alibegović, Pavla Grabljevec, Marija Kocman in Stane Savič. Odgovorni urednik: Mayer Marijan. Tiska tiskarna LJUBLJANA. Oproščeno prom. davka po pristojnem sklepu št.421-1/73

Še več izvažati ...!

O tej problematiki, ki je vedno aktualna in za katero sem mnenja, da je o njej treba znova spregovoriti, je bilo v letošnjem letu napisanih več člankov, katerih namen je bil, da na kratko informirajo naše delavce o dogajanjih s področja zunanjetrgovinskega poslovanja in to predvsem s tistega dela, ki je povezano s poslovanjem in življenjem naše delovne organizacije.

Kot sem že uvodoma povdaril, da je treba o tej problematiki znova spregovoriti, sem imel v mislih nove ukrepe slovenskega izvršnega sveta za uresničevanje letošnjih plačilno bilančnih obveznosti naše republike in s tem težave, ki nas bodo spremljale v že tako kritični preskrbi z repromaterialom iz uvoza.

Stanje slovenskega gospodarstva v izpolnjevanju letošnjih plačilno bilančnih obveznosti naše republike je bilo težko že v prvem polletju, saj je naša republika za uresničitev 41 odstotkov letošnjih izvoznih obveznosti porabila kar 56 odstotkov letošnjih uvoznih možnosti. Prostora za uvoz v drugem polletju je ostalo zelo malo in to še posebej za uvoz opreme.

Da bi stanje izboljšali je bilo na ravni republike dogovorjeno, da bi večji slovenski uvozniki presegli izvozne obveznosti po že sprejetem planu za leto 1980 - torej sprejeli obveznosti dodatnega izvoza. Med temi večjimi izvozniki je tudi SOZD Iskra, ki je tudi sprejela dodatno obveznost izvoza.

Med temi nosilci dodatnega izvoza znotraj SOZD Iskra je tudi naša delovna organizacija, ki svoje obveznosti, tako rednega kot tudi dodatnega izvoza v celoti izpolnjuje in celo presega. Na ravni SOZD Iskra izvoz ne poteka tako kot je bilo zastavljeno, saj je vprašljiva celo realizacija rednega izvoza.

Kljub sprejetim dodatnim obremenitvam izvoza se je razkorak med uvozom in izvozom

še poglobljajal namesto, da bi se zmanjševal.

Tako so s strani Izvršnega sveta SR Slovenije sledili novi ukrepi, ki zahtevajo brez-pogojno izvršitev izvoznih obveznosti, če želimo uvažati - izključno repromaterial - vsaj toliko, da bo proizvodnja potekala v tistih mejah, ki so nujne, da ne bi prihajalo do večjih motenj. Tu ima predvsem prednost izvoz pa čeprav na škodo domačega tržišča.

Da je izvoz nujen in pomemben dejavnik v razvoju naše delovne organizacije izhaja iz dejstva, da smo še vedno odvisni v naši proizvodnji od surovin iz uvoza, ki predstavlja približno 25 odstotkov vrednosti vseh nabav.

Od ostvarjenega priliha z izvozom koristimo po novih merilih le 60 odstotkov deviz za lastne potrebe, ostalo pa se odvaža za splošne in družbene potrebe. To pa pomeni še več izvažati in vse sile napeti, da bi naš izvoz bil čimvečji. Le na tak način lahko ustvarimo pogoje za nemoten potek proizvodnje, boljšo produktivnost dela, večjo ekonomičnost poslovanja in končno večji dohodek.

Da te cilje uresničujemo nam nazorno govori podatek, da smo v obdobju januar - oktober dosegli 174 odstotkov plana izvoza, kar je lep in nad vsemi pričakovanji dosežen uspeh naših delavcev obeh temeljnih organizacij, ki so sprejeli te obveznosti z vso resnostjo in velikokrat

Zmajeve baterije za Afriko. Nakladanje baterij v kontejner za na pot do Reke in z ladjo v Tunis.

žrtvovali svoj prosti čas, kajti v rednem delovnem času tega ne bi zmogli.

Ne gre prezreti pohvale tudi delavcem, ki skrbijo za nabavo repromateriala, tako z domačega področja kot iz uvoza, ker brez vestnega opravljanja nalog in velikih zalaganj teh tega zopet ne bi dosegli.

Torej vsi mi, ki smo vključeni v ta reprodukcijski proces, moramo sinhrono in usklajeno delovati, se zalagati in vestno opravljati svoje naloge, da bi delovni rezultati bili čim boljši.

Pred nekaj dnevi smo podpisali novo pogodbo s firmo Konsumex na Mađarskem za izvoz 2 milijona komadov R 6 Standard z dobavnimi roki 25. november in 15. december 1980, kar bo še bolj prispevalo k utrditvi našega deviznega položaja in večje možnosti uvoza v prvem tromesečju prihodnjega leta.

To bo zopet zahtevalo izredne napore v organizaciji in delu TOZD Baterije Ljubljana. V uspeh ne dvomimo, saj so bili še bolj kritični trenutki s časom, toda vse smo dosegli in uspeli.

In še nazadnje moram povedati tudi to, da bi že zdavnaj imeli zastoje v proizvodnji zaradi repromaterialov iz uvoza, če si vsi trije proizvajalci baterij v Jugoslaviji, čeprav smo si na področju prodaje neposredna konkurenca, ne bi medsebojno pomagali v najbolj kritičnih trenutkih pomanjkanja repromateriala, ki grozi s prekinitvijo proizvodnje. To dejanje je tudi vredno pohvale medsebojnega zaupanja, ki ga je treba razvijati na najvišjo raven poslovnih odnosov, kajti to koristi le nam vsem.

Milan Vukašinovič

29. november

Bilo je 29. novembra leta 1943, v tretji partizanski jeseni. V mestu Jajce, že tretjič osvobodeno tam v osrčju Bosne, kjer se slapovi Plive umirjajo ob izteku v Vrbas, se je zbral Zbor odposlancev vseh jugoslovanskih narodov. Na večer tistega dne se je začelo zgodovinsko II. zasedanje protifašističnega sveta narodne osvoboditve jugoslovanskih narodov, in na katerem so bili postavljeni temelji novi, demokratični, federativni, socialistični, neodvisni in neuvrščeni Jugoslaviji.

Sprejeti temelji, skovani v borbi in revoluciji, so jasni. Pričenja se oblast delavskega razreda in kmetov, AVNOJ pa postane vrhovno zakonodajno in izvršilno predstavniško telo Jugoslavije. Jugoslovanski narodi se združijo v federa-

tivno državo, v kateri begunska kraljeva vlada izgubi pravice zakonite vlade Jugoslavije.

Na tem zasedanju so potrdili tudi odloke o priključitvi Istre, hrvatskega in slovenskega Primorja k Jugoslaviji. Na predlog Josipa Vidmarja pa so poveljniku narodnoosvobodilne vojske Josipu Brozu Titu podelili najvišji naslov - maršal.

Rojstvo naše republike je najsvetlejši mejnik naše revolucije, zasidran globoko v naših srcih in naši zavesti. My

Beseda urednika !

Skoraj bomo zaokrožili leto, kajti izšla je že novembrska številka, predzadnja v tem letu. Kako smo oblikovali vsebinsko zasnovo za to glasilo, boste ocenili sami. Prizadevali smo si, da bi bili sestavki kar najbolj zanimivi, informacije izčrpne ter oblikovnost na ravni prejšnjih glasil.

Vsekakor pa velja opozoriti na dva sestavka, ki sporočata rezultate našega gospodarjenja v letošnjem letu. Čeprav smo o devetmesečnem poslovanju razpravljali na raznih sestankih, je tokrat vsaj nekaj pomembnih števil le zapisanih in se jih je lažje zapomniti. Drugi sestavek z napotilom "še več izvažati" pa nas obvešča o izrednem prodoru naših izdelkov na inozemsko tržišče v letošnjem letu.

Ne gre prezreti tudi naslovov "Stopnjevana škodljivost". Če temeljito prečitamo vsebino, si lahko priznamo, da tudi nekateri naši posamezniki niso imuni za določene negativne pojave. O tem bo in bi že bilo potrebno spregovoriti na glas na drugem ustreznem mestu.

Za zadnje letošnje glasilo, ki bo izšlo pred novim letom, že pospešeno načrtujemo vsebinsko zasnovo in prav bi bilo, da avtorji že v začetku oddajo članke uredniku, kajti, le tako vam bomo upoštevali tiskarniške storitve uspeli izročiti glasilo še pred Silvestrovim.

Vaš urednik

Poslovanje v devetih mesecih letošnjega leta

Na poslovanje v tem obdobju je vplivalo več zunanjih vzrokov, ki so imeli negativne posledice na naš dohodek. V prvi vrsti velja to za zmanjšano domače povpraševanje po baterijah, velik porast cen reprodukcij-skega materiala, nizko povečanje cen naših izdelkov in otežkočen uvoz surovin.

Ti vzroki so povzročili, da smo usmerili naše napore v povečanje izvoza in uspeli prodati na konvertibilni trg za 510 tisoč dolarjev izdelkov ter tako že presegli letošnji izvozni plan.

Glede na neugodna gibanja v poslovanju smo v mesecu avgustu po razpravi v političnih organizacijah in samoupravnih organih, sprejeli program ukrepov, ki so prinesli določeno izboljšanje in pozitivni rezultat v devetmesečnem obračunu.

Predvsem je bila dosežena, ob povečanem angažiranju domače prodajne službe in ustreznih služb Iskra Commerca, oživitvev domače prodaje tako, da smo v mesecu septembru že presegli mesečni plan. Z varčevanjem pri surovinah in materialih ter njihovim nadomeščanjem s cenejšimi smo prihranili v 9 mesecih 3,8 milijona din, 1,2 milijona din prihranka pa je doseženega z znižanjem propagandnih stroškov. Nekaj sto tisoč dinarjev dohodka je prineslo tudi povečano angažiranje na zapadlih terjativah.

Zavedati se moramo, da vsi ukrepi, ki smo jih izvršili dolgočasno ne prinašajo pozitivnih učinkov, so pa bili nujni v nastali situaciji.

Druga vrsta ukrepov, ki bodo dali rezultate v zadnjem četrtletju letošnjega leta predstavlja osvajanje svetilk, od katerih sta prvi dve že v poskusni proizvodnji ter uvedba diferencirane kvalitete baterij. Z realizacijo teh dveh ukrepov predvidevamo, da bomo do konca leta dosegli planirani dohodek.

V obdobju januar - september so bili doseženi naslednji rezultati:

V TOZD Baterije je bila proizvodnja za 6 % višja od lanske. Izdelanih je bilo 31,7 milijona baterij, kar je 1 % več kot lani in 8 % pod letnim planom. Spremenila pa se je struktura v korist zahtevnejših baterij, ki so bile prodane v izvoz.

V TOZD Specialne baterije je bila proizvodnja za 18 % višja od lanske. Izdelanih je bilo 1,76 milijona baterij, kar je 5 % več kot lani. Povečanje je doseženo izključno na izvozni bateriji 4R 25, medtem ko se je proizvodnja baterij za domači trg znižala za 14 % v primerjavi z lanko.

Prodanih je bilo 33 milijonov baterij, kar je 1 % več kot lani in 11 % pod planom domače prodaje za to obdobje. Na tuje smo prodali 1,7 milijona bate-

rij, ki predstavljajo trikrat večjo vrednost kot v enakem obdobju lani.

Poprečno je bilo v Zmaju zaposlenih 399 delavcev, kar je enako kot lani. Od tega v TOZD Baterije 202 delavca, v TOZD Specialne baterije 110 delavcev in v delovni skupnosti skupnih služb 87 delavcev. Poprečni neto osebni dohodek v delovni organizaciji je znašal 7.657 din, v TOZD Baterije 7.042 din, v TOZD Specialne baterije 6.594 din in v delovni skupnosti 10.429 din.

Celotni prihodek je znašal v Zmaju 184 milijonov din, kar je 17 % več kot v istem obdobju lani. Dohodka je bilo ustvarjenega 79 milijonov din ali 16 % več. Pri tem znaša povečanje dohodka v TOZD Baterije 5,5 % oz. v TOZD Specialne baterije 39 %.

Čisti dohodek je povečan za 17%, izplačani osebni dohodki pa so poprečno povečani za 20 %.

Za zaključek lahko ugotovimo, da smo dosegli ugodne rezultate na področju izvoza in tehnične produktivnosti dela. Ne moremo pa biti zadovoljni z rastjo domače prodaje, rastjo dohodka in padanjem akumulacije. Ukrepi, ki so bili storjeni za izboljšanje stanja dajejo upanje, da bomo do konca leta zabeležili boljše rezultate tudi na teh področjih.

Rado Čope

dopisujte v
GLAS ZMAJA

Razdeljena so stanovanjska posojila

V predzadnjem glasilu smo pod naslovom "Razdelili smo stanovanjska posojila" objavili informacijo o razpoložljivih denarnih sredstvih namenjenih za posojilo delavcem pri nakupu ali gradnji hiše za obe temeljni organizaciji in skupne službe posebej, omenili delo komisije ter navedli število prosilcev.

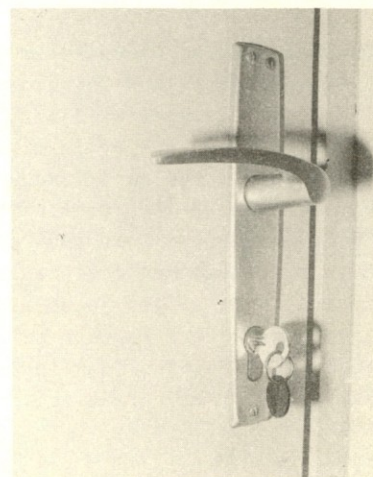
Ker pa so se naknadno pojavila vprašanja, kdo in koliko ter zakaj je dobil posojilo, smo sklenili, da objavimo seznam delavcev, katerim je komisija na osnovi doseženih kriterijev dodelila denarno posojilo za reševanje stanovanjskega problema.

V TOZD BATERIJE LJUBLJANA:

1. MUHIČ Vinko, 200.000,00 din stanovanjskega posojila za izgradnjo individualne stanovanjske hiše,
2. GERBEC Jana, 50.000,00 din stanovanjskega posojila za dograditev individualne stanovanjske hiše,
3. SOTLER Angelca, 50.000,00 din stanovanjskega posojila za dograditev individualne stanovanjske hiše,
4. GROŠELJ Oto, 50.000,00 din stanovanjskega posojila za dograditev individualne stanovanjske hiše.

V TOZD SPECIALNE BATERIJE ŠENTVID PRI STIČNI:

1. KRAŠEVEC Miro, 50.000,00 din stanovanjskega posojila za adaptacijo stanovanjske hiše,
2. KRISTAN Franc, 50.000,00 stanovanjskega posojila za adaptacijo stanovanjske hiše,
3. MEDVED Janez, 100.000,00 din stanovanjskega posojila za dograditev stanovanjske hiše,
4. ALIBEGOVIČ Fadil, 80.000,00 din stanovanjskega posojila za dograditev stanovanjske hiše,
5. ULČAR Frančiška, 80.000,00 din stanovanjskega posojila za adaptacijo stanovanjske hiše,
6. PLANINŠEK Jožica, 40.000,00 din stanovanjskega posojila za dograditev stanovanjske hiše,
7. ROBIDA Jožefa, 100.000,00 din stanovanjskega posojila za dograditev stanovanjske hiše,
8. PEKOLJ Marija, 140.000,00 din stanovanjskega posojila za dograditev stanovanjske hiše,
9. FORTUNA Anica, 140.000,00 din stanovanjskega posojila za dograditev stanovanjske hiše.

V DELOVNI SKUPNOSTI SKUPNIH SLUŽB:

1. LIPOVEC Ivan, 120.000,00 din stanovanjskega posojila za gradnjo stanovanjske hiše,
2. ŠTRAUS Ivo, 40.000,00 din stanovanjskega posojila za adaptacijo stanovanjske hiše,
3. SMERAJC Zdenka, 200.000,00 din stanovanjskega posojila za nakup stanovanja,
4. ŠALEJ Anton, 40.000,00 din stanovanjskega posojila za dograditev stanovanjske hiše,
5. KELBIČ Janja, 250.000,00 din stanovanjskega posojila za nakup stanovanja,
6. PERKON Iztok, 200.000,00 din stanovanjskega posojila za gradnjo stanovanjske hiše preko zadruga,
7. KRIŽ Pavle, 30.000,00 din stanovanjskega posojila za dograditev stanovanjske hiše.

Krško '80

III. SREČANJE

"OBVEŠČANJE V ZDRUŽENEM DELU"

Obveščanje v združenem delu - Krško '80 je bil naslov dvo-dnevnega delovnega srečanja urednikov, novinarjev in orga-nizatorjev obveščanja v združe-nem delu in ki je potekalo 7. in 8. novembra v Delavskem domu v Krškem. Med udeleženci srečanja, ki se jih je zbralo precej preko dvesto, sta bila tudi Mayer Marijan in Alibegović Fadil iz delovne organizacije ZMAJ.

Srečanja v Krškem so se med drugim udeležili tudi predsed-nik CK ZK Slovenije France Popit, predsednik republiške konference SZDL Slovenije Mitja Ribičič v prvem ter v drugem dnevu srečanja še pred-sednik RS ZSS Vinko Hafner, ki je še posebej poudaril vlogo novinarja v združenem delu in njegovo politično zaslobo tako v sindikatu kot v osnovni organizaciji Zveze komunistov. O najbolj aktual-nih mednarodnih vprašanjih je spregovoril še predsednik komi-sije predsedstva CK ZKS za mednarodne stike Jože Smole.

Udeleženci srečanja pa smo se seznanili tudi z delom tovarne celuloze in papirja Djuro Salaj ter nuklearne elektrarne v izgradnji.

O vsebini tega srečanja, spre-jetih stališčih oziroma dogo-vorih bomo obširneje pisali v naslednjem glasilu.

My

Baterija v svetu mladih tehnikov

V letošnjem juniju je bilo v Vršču dvodnevno "Zvezno sre-čanje mladih tehnikov". Pred-stavljene so bile različne pa-noge in sicer od fotografiran-ja do raketarstva, sta nam ob nedavnem obisku v Zmaju pove-dala Jurca Tomaž in Seljak Marjan, ki sta v panogi kons-truktorstva modelov na daljin-sko vođenje zasedla 1. mesto in razume se, prejela tudi kolažne.

Ljubljanačana Jurca Tomaž in Seljak Marjan sta dijaka 2. letnika na I. Gimnaziji Ljubljana-Bežigrad. Že v osemletki "Franceta Bevka" sta se vključila v tehnične krožke in zaradi svojih spo-sobnosti se zdaj kot dijaka vračata nazaj, kjer uspo-sabljata mlajše in jih usmer-jata in vodita pri odkrivanju skrivnosti tehnike. Seveda pa je za njima že vrsta tek-movanj od republiških do raznih mestnih srečanj.

Na letošnjem zveznem sreča-nju mladih tehnikov sta se predstavila z modelom avto-mobila in goseničarja, ki za napajanje elektronike in pogon motorjev uporabljata Zmajeve ploščate baterije. Model

avtomobila uporablja za pogon dve in za napajanje sprejemni-ka 1 baterijo 3R 12, dočim je za pogon goseničarja potrebno štiri baterije 3R 12 ter dve za elektroniko in krmiljenje. Z dvema baterijama 3R 12 pa je treba napajati še oddajnik.

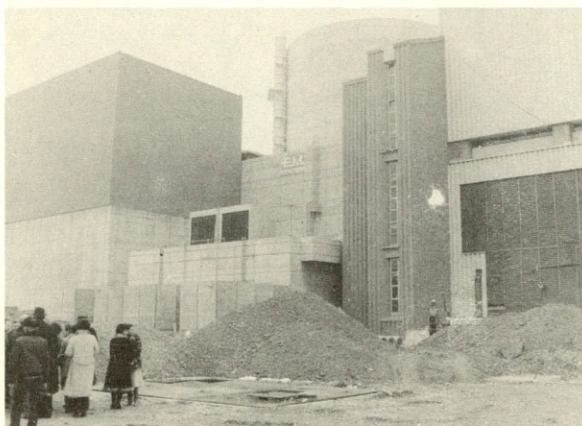
Pri svojem delu v Klubu s področja tehničnih dejavnosti uporabljamo izključno Zmajeve baterije, sta dejala Jurca in Seljak in prav tako sva z vašimi baterijami odpotovala v Vrščac. Na tekmovanju nisva imela težav in priznava, da sva z Zmajevimi baterijami zelo zadovoljna.

Za doseženo prvo mesto zaslu-žita priznanje in jima želimo še veliko uspehov pri konstru-ktorstvu in nadaljnjih tekmo-vanjih.

My

Nuklearna elektrarna v Krškem

Prva jedrska elektrarna v Jugoslaviji, ki leži na levem bregu Save v industrijski coni Krškega, bo začela obratovati 15. oktobra v prihodnjem letu. Priključena na 380 kilovatno omrežje za napajanje potrošnih središč v Sloveniji in Hrvaški bo po načrtih proizvedla 32 odstotkov skupne proizvodnje električne energije obeh republik v letu 1976.

Začetek gradnje jedrske elektrarne sega v leto 1974, ko je tovarš Tito 1. decembra vgradil temeljni kamen. Gradbeni dela pa sta opravili podjetji Gradis in Hidroelektra, montažo pa Hidromontaža in Djuro Djakovič. Investitorja sta "Savske elektrarne" Ljubljana in "Elektroprivreda" Zagreb, ki sta leta 1974 sklenila pogodbo o dobavi opreme in graditvi jedrske elektrarne moči 632 MW z ameriško firmo Westinghouse Electric Corporation.

Vsi tehnološko pomembnejši objekti jedrske elektrarne stoje na masivni železobetonski plošči, ki tvori čvrst in potresno varen temelj. Najvišja zgradba na celotnem kompleksu je zaščitni hram, v katerem je reaktorska posoda in meri v višino 71 metrov z 38 metri zunanjskega premera.

V sredstvih javnega obveščanja je bilo občasno slišati o poteku gradnje s poudarkom na kasnitvi gradnje, sploh pa na nepravčasnem izpolnjevanju obveznosti ameriške firme pri dobavi opreme. Res pa je, kot nam je pri ogledu elektrarne povedal njen direktor tovariš Dular, da je bil prvotni rok 54 mesecev postavljen nerealno. Od začetka gradnje do začetka proizvodnje električne energije bo v Krškem poteklo 75 mesecev, to pa je obdobje, v katerem se v svetu razen enega znanega primera zgradijo tovrstne jedrske elektrarne.

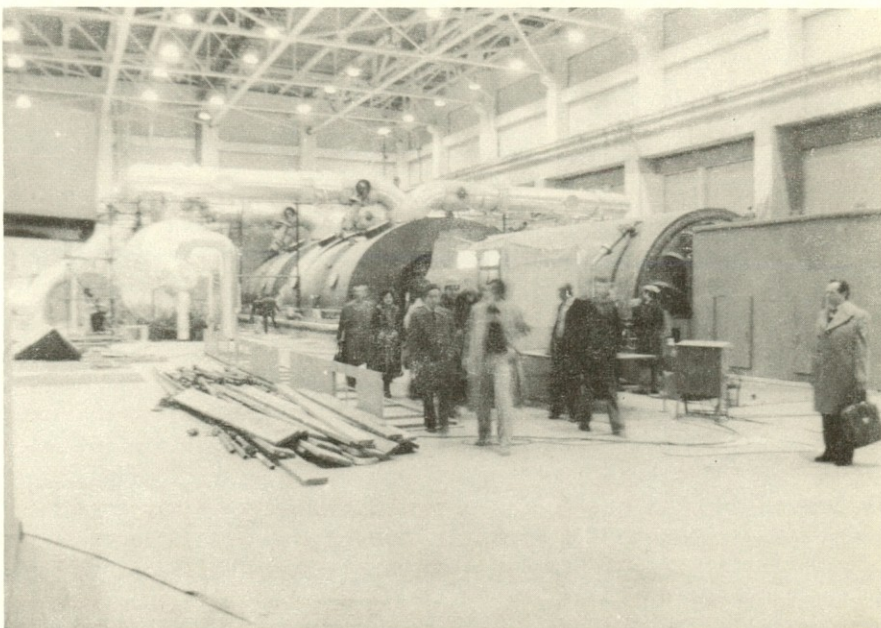
Vsa dela potekajo že dalj časa po planu in nekateri pre-

izkusi so opravljeni celo pred rokom. Hladni tlačni preizkus je bil že opravljen, med našim obiskom v elektrarni pa so pravkar opravljal vroč tlačni preizkus.

Po vsem tem, kar smo videli in slišali, lahko upravičeno pričakujemo, da se bo prihodnjo jesen po 15. oktobru v našem električnem omrežju pretakal dobršen del energije proizvedene v naši prvi atomski elektrarni v Jugoslaviji.

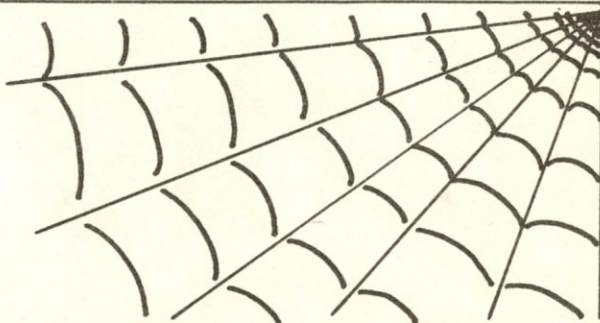
Mj

Med dvodnevnim srečanjem urednikov in novinarjev v združenem delu smo si v Krškem ogledali tudi nuklearno elektrarno. Tokrat je naš objektiv prvič zabeležil tudi delček prostrane notranjosti.

Dejavnost, ki diši že nekoliko po naftalinu

Socialistična izgradnja je tesno povezana z razvojem tehnike. Zahteva stalno ustvarjalno delovanje za njeno izpopolnitev. Tehnično ustvarjanje delovnih množic in izumiteljska dejavnost naj bo v interesu družbe. Izumitelji, novatorji in racionalizatorji so pionirji pri izgradnji naše države, načelu delovnega razreda v borbi za socialistično preobrazbo naše države.

Pomembne ekonomske in družbene zakonitosti na tem področju so torej:

1. Brez stalne inovatorske dejavnosti ni ekonomskega in družbenega razvoja glede na zakonitosti sodobne ekonomije, ki trdi, da so inovacije sestavni del produkcijskega procesa
2. Zavestno spodbujanje novih vidikov tehničnih inovacij mora biti zavestna naloga vse družbe
3. Množičnost inovatorstva in izumiteljstva.

V naši delovni organizaciji je delo na tem področju skoraj stagniralo. V začetku letošnjega leta se je reformirala komisija za inovacije, ki pa ni požela velikih rezultatov, saj ni imela novih predlogov.

Če pogledamo leto 1979, pa še nekaj let nazaj, nam podatki, ki sicer diše že nekoliko po naftalinu, kažejo aktivnost tako ustvarjalcev, kot komisije za inovacije. Preteklo leto je imela komisija pred

seboj sicer težavno nalogo, to je reševanje inovacijskih predlogov, a lahko rečemo, da je imela pri svojem delovanju rdečo nit. Delo je bilo kolikor toliko kontinuirano. Od inovacijskih predlogov je imela pred seboj največ predlogov za koristno rešitev. Teh je bilo tudi največ sprejetih in nagrajenih. Sledijo predlogi tehničnih izboljšav in predlog za izum.

V sedanjí situaciji je ekonomsko bistvo in funkcija tehničnih inovacij vedno večja. V proizvodnji ne odloča več njen obseg, ampak nivo produktivnosti delovnega procesa, ki je neločljivo povezan z inovacijskimi procesi.

Že Lenin je v nekem svojem delu zapisal: "Ali bomo padli ali pa bomo ekonomsko dohiteli napredne države in jih prehiteli". Tako vprašanje postavlja zgodovina.

V letu 1980 se mozaik družbenih ukrepov neprestano povečuje. Doslej so bili redki primeri, da bi se ena in ista tema znašla na zaporednih sejah najvišjih teles. Že samo to daje dogajanju nekakšno težo. Gospodarski tokovi so prispeli do tiste točke, kjer ni mogoče več odlašati, ko je treba končno napraviti prelomnico. Izkazalo se je, da je nujen prehod v resnično bitko za stabilizacijo gospodarstva.

Ker so tehnološke inovacije danes vir bogastva in osnovni

dejavniki na tem področju konkurence in poslovne uspešnosti na domačem in tujih tržiščih, dobiva tudi vedno večji pomen varstvo pravic industrijske lastnine.

V vsem 19. stoletju do sedanje znanstveno tehnične revolucije, je bil patentno zaščiten izum edina oblika, v kateri se je izražal tehnični napredek. Danes je izum še vedno pomemben člen, toda ne več edini v t.i. inovacijskem procesu.

Inovacija, poenostavljeno povedano, pomeni prvo uporabo znanosti in tehnologije v novi usmeritvi na komercialni uspeh, ki zahteva tri dejavnike:

1. znanstvene in tehnološke sposobnosti
2. sprejemljivost trga in tistega, ki te sposobnosti pretvarja v proizvode
3. in storitve za kritje potreb na trgu.

Inovacija vodi do ustvaritve novega proizvoda ali pa do zmanjšanja proizvodnih stroškov za že obstoječe proizvode. Celokupnost vsega, kar je predmet inovacije, imenujemo invencija, ki se ustvarja v invencijski veriti od znanstvenih odkritij do malih tehničnih izboljšav. Ožja invencijska področja so:

- znanstvena odkritja
- izumi
- tehnične izboljšave
- know how.

Vse inovacijske kategorije in

vsaka med njimi predstavljajo novo bogastvo . družbeno in ali individualno - in je zato razumljivo, da so na razne načine zajete v pravno varstvo in so zato tudi poleg gospodarskih - pravne kategorije.

Ustvarjanje v organizacijah združenega dela:

- izumi
- tehnične izboljšave
- znanstvena odkritja
- know how.

1.

V zvezi z izumi, nastalimi v delovnem razmerju, gre v glavnem za ureditev dveh vprašanj:

- komu pripada patent, ki ga ustvari (posamično ali teamsko) osebe v delovnem razmerju: izumitelj ali organizaciji,
- vprašanje izkoriščanja in v tem primeru vprašanje odškodnine ustvarjalcev izuma.

Načela za ureditev razmerja med izumiteljem in organizacijo so urejena v členih 35 - 43 v ZPTI, in so naslednja:

- a) razmerje ter iz njega izvirajoče medsebojne pravice in obveznosti se naj uredi s pogodbo,
- b) če pogodbe ni, pripada pravica do patentiranja izuma organizaciji. Izumitelj je dolžan organizacijo obvestiti o svojem izumu, ta pa mu mora v 3 mesecih sporočiti, ali uveljavlja svojo pravico do patenta. Če v tem času organizacija ne poda nobene izjave ali patenta ne prijavi, ima pravico do patenta izumitelj.
- c) če organizacija pridobi patent, mora plačati izumitelju "upravičeno odškodnino", tudi če je izum izkoriščala pred pridobitvijo patenta. Če ne pride do sporazuma o odškodnini, njeni višini,

modalitetah izplačila in izračunavanja, trajanja plačevanja itd., mora organizacija v 1 mesecu po izumiteljevi zahtevi predlagati, naj jo odmeri pristojno sodišče.

č) šteje se, da je izum ustvarjen v organizaciji, če:

- je prišlo do njega v času, ko je bil izumitelj v delovnem razmerju z organizacijo ali šest mesecev po preteku tega razmerja, če je izum nastal v zvezi z izumiteljevo neposredno zaposlitvijo,
- če je izum nastal po nalogu organizacije in z njenimi sredstvi, tudi če ne gre za neko delovno razmerje.

2.

Pravni status tehničnih izpolnitev in pravice njihovih avtorjev je prva uredila Sovjetska zveza leta 1931. Zanimivo je, da so dosedaj vendarle samo socialistične države to področje sakonito uredile.

Pravice iz ustvarjanja tehničnih izboljšav nastanejo logično le iz delovnega razmerja, zato naš Zakon o patentih in tehničnih izboljšavah (člen 95) zahteva od organizacij, da morajo predpisovati pravilnike o tehničnih izboljšavah, v katerih natančneje uredijo postopek in pogoje za preizkušanje in uporabo tehničnih izboljšav ter za določitev odškodnine zanje in s katerimi lahko uvedejo tudi diplome za inovatorje - avtorje izboljšav.

Zakon pa ne priznava statusa avtorjev tehničnih izboljšav tistim delavcem v konstrukcijskih birojih in raziskovalnih institutih, ki jih ti dosežejo v okviru svojih rednih delovnih nalog.

3.

Znanstvenim odkritjem in izu-

mom je skupno le-to, da morajo biti novi, sicer pa odkritje ne daje nobenih izključnih pravic in tudi odškodnina zanje se ne ravna po njihovi gospodarski koristi, temveč v obliki družbenega priznanja.

Jugoslavija pravnega statusa znanstvenih odkritij in njihovih tvorcev v svoji zakonodaji ne ureja, dasi v svoji zvezni ustavi (člen 162) ustvarjalce znanstvenih odkritij načelno izenačuje z izumitelji.

4.

Know how imenujemo znanje in izkušnje pridobljene ne samo za praktično uporabo določene tehnologije, temveč tudi za industrijsko, komercialno, administrativno in finančno izkoriščanje v organizaciji.

Know how ni predmet izključne pravice, kot kompleksna rešitev v konstrukciji (konstrukcijski know-how) ali tehnologiji (tehnološki know-how), je pa predmet pravic in obveznosti po pogodbah. Know how je izredno pomembna kategorija pri transferi tehnologije in ga upošteva tudi naša zakonodaja.

Pri sklepanju pogodb je treba posebej paziti na t.i. utesnjevalne (restriktivne) klavzule, ki jih dajalec know how pogosto vsili jemalcu s tem, da mu omejuje proizvode, prepoveduje izvoz in ga veže na njegovo poprejšnjo odobritev ali pa mu vsili obveznost, da mora jemati pri njem določeno opremo, surovine itd.

Po približnih ocenah Gospodarske zbornice Jugoslavije imamo letno največ 800 novatorskih predlogov. Tako bi lahko kot razvita država patentirali izume. Pri nas je stanje naslednje: en avtor na 1.500 zaposlenih v industriji.

Ker nam je vsem jasno, da postaja znanstveno-tehnični napredek vse pomembnejši činitelj ekonomskega in družbenega napredka, bi morali stalno razširjati materialni in kadrovski temelj znanstvenega dela. Naša socialistična samoupravna družba mora stimulirati ustvarjanje in omogočiti hitrejšo uporabo modernih dosežkov.

Daria Kastelic

Stopnjevana škodljivost

V zapisu zadnje seje odbora RS ZSS za obveščanje in politično propagando beremo približno takole:

"- Novinarji v združenem delu poročajo objektivno, ne "lakirajo" informacij, zato morda marsikdaj niso zaželeni na pogovorih, kjer je govor o stanju v organizaciji združenega dela in o občutljivih problemih v kolektivu;

- Ne moremo se navaditi na to, da so nekatera sporočila, ki jih osnovne organizacije sindikata pošiljajo na občinske svete - ko pridejo na republiški svet ZSS - vedno nekoliko prirejena, da so "ustreznejša" in da v njih ni opisov kakšnih morebitnih negativnih pojavov;

- Sekretariat predsedstva RS ZSS je že razpravljal o "lakiranju" informacij: pojav je škodljiv, takšna politika je kratkovidna ..., ki nazadnje pogosto pripelje do konfliktov;

- Pojavi "lakiranja" se kažejo tudi v javnih občilih (npr. TV)..." itd.

Navedene hude, pa resnične ugotovitve same po sebi spodbujajo komentar in prepričujejo, da zadeva ne sme ostati preveč neopažena in samo v zapisnikih. Prav bi bilo, da bi prišlo tudi do širših razprav o teh vprašanjih. To tembolj ob dejstvu, ki smo ga že zapisali, da je informa-

tivna dejavnost v združenem delu tista, ki jo mnogi jemljejo za kar zanesljiv kazalec razvitosti samoupravljanja, delovanja sindikata itd.

Učinkovito informiranje in sploh medsebojno obveščanje si lahko gradimo samo na neposrednem stiku z informatorji s terena, z novinarji v združenem delu in na političnem zaupanju vanje. Govorimo o tako imenovanem tradicionalnem modelu sporočanja. Podlaga za njihove informacije so v glavnem njihova opažanja, osebni vtisi, ki jih generalizirajo v splošne sodbe: tako v TOZD-ih, OZD ali v osnovni organizaciji sindikata mislijo, menijo, so prepričani, ali se člani s predlogom, sklepom, akcijo ali ugotovitvijo strinjajo, jo podpirajo delno ali v celoti, se zavzemajo, odklanjajo itd. Seveda ima lahko več informatorjev o isti zadevi različno predstavo - "vsake oči imajo svojega slikarja". Tu bi bil posodobljen model informiranja, ki se opira na v znanosti utemeljene in objektivizirane kriterije in tehnike ugotavljanja javnega mnenja, ustrenejši, toda prezamuden in prepočasen. Znanstveno preverjanje vseh sprotih informacij - ki jih v bistvu moramo razumeti kot signale s terena - ni niti potrebno niti možno, saj bi nas dogodki marsikdaj tako prehitevali, da bi bilo ukrepanje, zasnovano na takih informacijah, nesmiselno. Moramo torej ostati pri t.i. tradicionalnem modelu.

Tu pa se nam vsiljujejo mnogi problemi, ker pač v takem modelu medsebojnega obveščanja sodeluje veliko ljudi z najrazličnejšimi interesi, težnjami itd. Upoštevati moramo med drugim torej psihološko komponento, kaj se dogaja z

osebnostjo informatorja, ko obvešča. Ne gre za to, da bi dvomili v njegovo dobronamernost, pa vendar - naj opišemo značilne skrajnosti:

- Prvič, predvsem pri povratnem obveščanju gre nemalo - krat - tega ni mogoče zanikati - za tak odnos do informacij, ki ustreza težnjam samo določenega tipa ljudi, takim, ki jim je edini kriterij resnice njihov osebni interes in njihova kariera. Tako prihaja do znanega in skrbnega "lakiranja" informacij, da bi ugajali "višjim" in tistim, ki lahko tako ali drugače vplivajo na perspektivo informiranja. Ni vedno nujno, da se tega svojega dejanja in preoblikovanja informacij ovedo, taki pač so: podrejeni so avtoriteti lastnega stremušstva. S tem pa nastajajo informacije o popolnoma napačnih predstavah stanja in razpoloženja - na napačno informacijo je seveda tudi pravilna odločitev napačna. Vsestranske škode ni mogoče izmeriti;

- In drugič, še huje je, če pride do "lakiranja" informacij, ko nekateri "bolj kompetentni" krojijo sporočila v imenu samoupravljalcev čisto po svojem prepričanju in okusu, češ da so njihova poročila ustrenejša, bolj ustrezajo stvarnosti, ker pač druge stvarnosti zaradi ozkosti enostavno ne razumejo. Taki informatorji se s svojim vedenjem in precenjevanjem lastnega izkustva postavljajo nad ljudi kot "strokovni" varuhi samoupravljanja. Zato navadno niso pripravljeni razumeti drugih, ki imajo lahko tudi prav. Dejstvo pa je, da podcenjevanje in nezaupanje v eno smer potegne nezaupanje tudi v nasprotno smer.

V obeh navedenih primerih pri-

de v združenem delu največkrat do prekinitve sodelovanja.

Ker dialoga ni več, se vse bolj uveljavljajo neformalne informacije med skupinami, t.i. horizontalne informacije, ki jim ljudje bolj verjamejo, širijo se v glavnem ustno, največkrat "zaupno med prijatelji", in so skoraj vedno voda na mlin želja, nemalokrat tudi povračilna destrukcija itd. In tako se integracijska vloga informacij v teh primerih največkrat sprevrže v dezinformacijo kolektiva, v skrajnih primerih lahko pripelje tudi do prekinitve dela;

- Poznamo še tretji primer, ki spada v to znano "laki-rovko" in ki potrjuje, kako se kratkoročno razmišljanje hitro maščuje. To je onemogost obveščanja povratnega obveščanja z zadrževanjem t.i. informiranja navzgor. To je pravzaprav najbolj prikrita oblika olepševanja stvarnosti in zato tudi najbolj škodljiva. Najhitreje jo prepoznamo po vsebini, ko ni nobenih problemov in informacije so v glavnem o kakšnih športnih ali tekmovalnih prireditvah ter o "velikih" uspehih in podobnih zadevah. Za vse drugo puščajo višje organe svoje organizacije slepe: odprtih vprašanj kot da ni - ko da smo družba brez različnih interesov. Zato pa je tudi bitka za stabilizacijo zastavljena marsikje še vedno bolj z besedo kot z dejanji.

Ob vseh naštetih primerih ne smemo prezreti, da na nasprotni strani kontinuuma obveščenosti ni neobveščenost, to gre še naprej in tam je "zlikana" kvazi informacija - ta kvazi informacija pa je že zadeva iz sklopa vprašanj o moralnosti, odgovornosti in o samoupravnem vedenju.

Varčevanje na nepravem koncu

Na isti seji odbora za obveščanje in politično propagando so se v obravnavi o predloženem gradivu nenehno vsiljevale tudi razprave o nekaterih slabih izkušnjah iz prakse organizatorjev obveščanja v združenem delu. Gre za to, da si marsikje po svoje razlaga, kaj naj bi bila stabilizacija. Verjetno zaradi bolj ozkega pojmovanja našega širokega skupnega prizadevanja so v nekaterih organizacijah šli na zunanje manifestacije varčevanja z materialom, energijo, stroški, časom itd., kar je v širšem pomenu besede sicer tudi značilnost stabilizacije. Toda ta je še mnogo več, gre

Zaradi dolge sporne točke naj bo zapisnik arhivski, za na oglasno desko pa napišite: "Po daljši diskusiji je bil sprejet sklep..."

v bistvu za dinamično uravnoteženje gospodarstva, predvsem torej za smotrno organizacijo dela in poslovanja, to pa je čisto drugačno varčevanje in tu so prihranki lahko neprimerno večji. To pa med drugim pomeni tudi, da ne smemo varčevati tako, da bi si žagali vejo. - In paradoks: v nekaterih OZD so začeli (povsem v nasprotju s kongresnimi sklepi sindikatov Slovenije, z določili zakona o združenem delu in drugimi temeljnimi dokumenti naše družbe) najprej varčevati pri informiranju, pri tisti dejavnosti, ki je - po mnenju mnogih strokovnjakov in, kot smo že zapisali - v bistvu merilo razvitosti sa-

moupravljanja, delovanja sindikatov, ZK in sploh merilo odnosov v nekem okolju itd., in ki smo jo prav do tega trenutka komaj spravili do vloge, ki ji gre, čeprav je v marsičem še vedno odvisna od prizadevanja posameznikov, od njihove zagretosti itd. - s takom slepim varčevanjem se podira marsikaj.

Zaradi navedenega so člani odbora predlagali, naj vendar republiški organi sindikatov, predvsem odbor za obveščanje in politično propagando, ukrepajo, da bi v osnovnih organizacijah zveze sindikatov in njihovih konferencah ter pri občinskih organizacijah sindikatov čimprej prišla na dnevni red vprašanja medsebojnega obveščanja v združenem delu. Če že mislimo varčevati pri informiranju, je to dobro, vendar moramo potem to storiti tako, da v tem obveščanju ne bo več tistega, proti čemur se vsi borimo, da ne bo pozitivizma in reprezentance, reklame itd. za tiste "na položajih".

Za mnoge vodilne v organizacijah združenega dela je sedaj kar naenkrat obveščanje postalo drugorazredno vprašanje, tudi npr. pri kadrovske zadevah. Posledica vsega je huda težnja po zapiranju informacij. Tudi pogovori s predstavniki družbenopolitičnih organizacij so v glavnem za zaprtimi vrati in organizatorjem obveščanja v organizacijah združenega dela nedostopni, kot da delavci ne smejo zvedeti za dejansko stanje organizacije združenega dela. Člani odbora so povedali, da organizatorji obveščanja v združenem delu vidijo rešitev iz zagate tako, da sindikati - predvsem osnovne organizacije in njihove konference - prevzamejo skrb za obveščanje v svoje roke. Dokler bo stabilizacija stvar odločanja peščice in ne stvar vseh delovnih ljudi, tako dolgo ne bo rezultatov, ki smo jih natančno določili in jih želimo doseči.

Iz "Informacij"
RS ZSS za obveščanje
v združenem delu

Kod hodiš moj prijatelj...?

Človek je že v prastarih časih spoznal, da ne more obstajati sam, saj spoznal je, da je s tem ogrožen njegov obstoj. Zato se je že takrat združeval v skupnosti, ki jih je potem dopolnjeval in izpopolnjeval iz situacije do situacije, iz stoletja v stoletje. Iz prvotnih načinov združevanja si je naš človek izvojeval skupnost na najvišji stopnji razvoja, stopnji brez izkoriščanja, tega zločestega zla, ki spremelja skoraj vse skupnosti. Izvojeval in izpopolnil si je samoupravno družbo, družbo kjer so si podali roke delavci, intelektualci z enakimi pravicami brez vsakih privilegijev. Saj to našo družbo sestavlja iz več kot 21 milijonov celic, kjer vsi stremimo le za napredkom, za naš boljši jutri kot se tako radi postavimo. Imamo pa se s čim postaviti, tako blizu so nam še dogodki iz polpreteklega dobe. Dobe, ko so naši očetje, bratje in neznani heroji darovali svoje najlepše - življenje za to, da so reševali ranjene tovariše, svoje soborce, ljudi ki so jih morda prvič videli. Darovali so svoja življenja zato, da si mi lahko gradimo v svobodi skupnost, kjer smo si enaki po hotenju in pravicah.

Včasih pa se le zgodi, da človek pozabi na sočloveka saj ga pozna le, dokler mu je leta še potreben, potem pa ga odvrže kot kadilec ogorek. Zgodi se, da iz kolektiva, sestavljenega iz pridnih rok, kjer vsi stremijo za skupnim napredkom, kjer vsi delajo

kot eden, vsi delajo za vsakega, vsak dela za vse, odide človek - celica skupnosti. Nastane vrzel, pride drugi, vrzel je zapolnjena, življenje teče dalje - nič se ni zgodilo. Da, potrošniška družba nas je le malo pokvarila, saj pozabili smo na sočloveka, pozabili smo na sodelavca. Kolikokrat bi bilo lahko drugače, kolikokrat bi lahko spremenili potek življenja, če bi le mi znali prisluhniti tegobam, ki jih ima prijatelj, sodelavec, če bi le hoteli pomagati, saj tako malo je včasih treba, mar ne? Toliko in toliko zla bi bilo manj, tako pa človek odide, nastane vrzel, pride drugi, nič se ni zgodilo.

Stojim ob odprtem grobu našega sodelavca, v ušesih mi zvene lepe besede zadnjega slovesa, oko plava v solzah, v njih pa se iskri podoba človeka, sodelavca. Tako mala peščica nas je ob grobu! Nas, ki smo skupaj krojili našo usodo, nas, ki nam je roke in obraz mazalo isto olje, ista pasta, nas, ki so nam peli iste pesmi stroji, nas, ki nam baterija reže naš vsakdanji kruh. Težko mi je pri srcu, meni in vsem, ki nam zvoki žalostinke še poglobljajo bol ob izgubi prijatelja. Mrzel veter reže do kosti, toda še večja je bolečina ob misli, da smo v tako kratkem času pozabili nanj, pa čeprav nam je še tako živa njegova podoba. Tako dragi tovariši kažemo naše medsebojne odnose navzven, izven kolektiva, saj nikomur

ni bilo težko izluščiti njegovih sodelavcev od znancev in sorodnikov, ve da niso naši medsebojni odnosi taki, kot so se pokazali ta ponedeljek, toda če bomo tako nadaljevali bo čez leto ali še prej, hodil na pogreb tovariš "po službeni dolžnosti" in tam objokoval nenadomestljivo izgubo najožjim sorodnikom.

Ali bomo to dopustili? Ali se nam bo res zdelo škoda časa za prijatelja - sodelavca na njegovi zadnji poti?

Jože

Novo prihaja

ZMAJ

Gibanje članstva

V mesecu OKTOBRU so bili sprejeti v delovno razmerje:

BREZIGAR Bogdan, vodja finančno računovodskega področja v DSSS za nedoločen čas, dne 1.10.1980,

BUČEVA Liljana, delavka na režijskih delih v TOZD Baterije, za nedoločen čas, dne 6.10.1980,

ANŽLOVAR Jože, voznik v delovni skupnosti skupnih služb za določen čas, dne 20.10.1980,

RAMA Persa, delavka na režijskih delih v TOZD Baterije za nedoločen čas, dne 20.10.1980,

PROŠEK Miloš, skladiščni delavec - voznik viličarja v TOZD Baterije za nedoločen čas, dne 27.10.1980,

MARTINJAŠ Antun, transportni delavec v TOZD Baterije, za nedoločen čas, dne 27.10.1980,

NUHANOVIČ Zineta, delavka na režijskih delih v TOZD Baterije za nedoločen čas, dne 31.10.1980,

GUJIČ Jagoda, delavka na režijskih delih v TOZD Baterije za nedoločen čas, dne 31.10.1980.

V mesecu OKTOBRU so prenehali delovno razmerje:

MEJANDŽIEV Elizabeta, delavka na režijskih delih v TOZD Baterije, dne 6.10.1980,

ŽEROVNIK Marija, delavka II. na PL stroju R 6 v TOZD Baterije dne 31.10.1980 (upokojitev),

BESAL Igor, pripravnik v tehnično razvojnem področju (DSSS) dne 5.10.1980 (v JLA),

DJUKIČ Žarka, delavka IV. na stroju PL R 12 dne 23.9.1980,

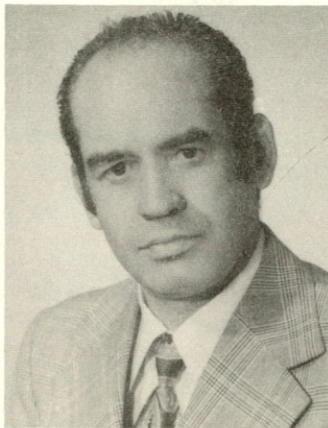
PROŠEK Miloš, skladiščni delavec - voznik viličarja v TOZD Baterije, dne 28.10.1980,

ŠEREMET Milan, strojevodja v TOZD Baterije dne 29.10.1980 (umrl),

KOPAČ Ivanka, delavka na režijskih delih v TOZD Baterije dne 28.10.1980,

PETEK Alojz, obratni električar v TOZD Baterije, dne 31.10.1980.

Šeremet Milan

Šeremet Milan je umrl.

Žalostna novica, ki smo jo zvedeli že navsezgodaj zjutraj v četrtek 30. oktobra nas je globoko presunila, še posebej pa sodelavce v proizvodnji, s katerimi si kot strojevodja na strojih paperlined neposredno sodeloval. Čeprav si se zaposlil v Zmaju šele pred letom in pol, si hitro spoz-

nal našo tehnologijo, osvojil delo, osvojil pa tudi sodelavce s tebi značilno človeško toplino in resnostjo.

V ponedeljek 3. novembra smo stali ob tvojem odprtem grobu. Niso še dogorele sveče na grobovih ob dnevu mrtvih, že je zaplapolal plamen spomina na pravkar skopano gomilo, v katero si legel spokojno in mirno, star komaj 47 let.

Toliko veselih in žalostnih kamnov je ob naši življenski poti. Po eni izmed njih si hitel tudi ti. Šel si skozi noč in šel si skozi dan do tiste postaje žalosti, ko se je zgodilo in v trenutku se ti je tema razpela v neskončnost.

Zgubili smo te dragi Milan iz naše delovne sredine. Odšel si za vedno.

V naših srcih pa smo dolžni negovati spomin na tebe.

Globok, iskren spomin ...!

Ostanek Jože

V četrtek 13. novembra je med nami zopet odjeknila žalostna novica, da je dan poprej umrl Ostanek Jože, transportni de-

lavec v TOZD Specialne baterije v Šentvidu.

Rojen 30. decembra leta 1927 je bil v obratu Šentvid že od samega začetka, od ustanovitve leta 1956. Najbolj znano njegovo delovno področje v začetkih obratovanja je bilo pri žganju elektrod, bil je pri pečeh kot kurjač, pozneje pa je delal pri specialnih baterijah.

Kot so povedali sodelavci, je odšel v bolniški stalež 20. oktobra letos. Nekaj časa je ležal v ljubljanski bolnici, nakar je umrl doma.

Ohranili ga bomo v naših spominih, saj je bil naš sodelavec polnih 24 let.

-Ur.

Umrli je Franjo Kristan

Dragi nam Franjo!

Včerajšnja vest o tvoji smrti je globoko pretresla tudi delavce tovarne baterij ZMAJ, še posebej pa nas, ki smo te поблиže poznali.

O tvoji bogati življenski vsebini ne bom govoril. O tem naj teče beseda tvojih vrstnikov in sodelavcev. Pač pa mi narekuje dolžnost, da spregovorim o tisti veji tvojega življenskega drevesa, ki sega do korenin naše tovarne, našega Zmaja, kateremu si vtisnil pečat svoje delovne naklonjenosti že na samem začetku, komaj tri mesece po ustanovitvi leta 1923. Bil si v takratni tovarni baterij prvi slovenski uradnik, kot si mi nekoč dejal.

Žal, se je tvoja delovna doba kaj kmalu iztekla v invalidsko upokožitev.

Tedaj smo pisali leto 1930.

Petdeset let je poteklo od takrat, ko si v temelje razvoja naše tovarne vzdal zadnji kamen in prepustil nadaljevanje naslednjim generacijam delavcev.

Tebe dragi nam Franjo imamo v našem seznamu zabeleženega kot prvega upokoženca naše delovne organizacije. Prav zato in zaradi tvojih izrednih intelektualnih sposobnosti in pripadnosti našemu kolektivu, si nam veliko pomagal pri osvetljevanju mnogih zgodovinskih nadorbnosti, ko smo segali v preteklost, sedaj že 58 let stare, prve slovenske tovarne baterij.

Za vse to smo ti dolžni globoko zahvalo.

Sicer pa si pogosto tudi s pisano besedo do pred kratkim spremljal naš razvoj, kot tudi podajal oceno našega glasila, v katerem smo z veseljem objavili vse tvoje prispevke. V letošnji poletni številki pa smo ponovno osvetlili tvoje bogato in delovno pestro življenje ob tvojem osebnem življenskem jubileju - za tvojo osemdesetletnico.

In še nekaj ...

Vsako leto in tako tudi letos pred Dnevom republike organiziramo v Zmaju že tradicionalno srečanje vseh naših upokožencev. Takšnega srečanja si se vedno z veseljem udeležil, mi pa smo bili veseli, ko smo te zagledali med nami.

Prihodnji mesec, 25. novembra dopoldne bo na srečanju upokožencev v Zmajevo jedilnici tvoj sedež ostal prazen. Obudili bomo spomin na tebe in na tvoje delo ter z minuto molka počastili tvoj poslednji odhod - slovo iz vrste naših upokožencev.

Priznavamo pa na glas in ne da bi zdaj našteval zakaj, si se vpisal na častno mesto v zgodovino našega Zmaja.

Dragi Franjo!

Počivaj mirno v naši slovenski zemlji, ki si jo tako ljubil in se zanjo tudi boril.

To izrekam v imenu vseh delavcev Zmaja in v imenu vseh naših upokožencev.

- - -

Te besede smo izrekli ob njegovi krsti na dan pogreba 31. oktobra letos ob 13,45 uri na ljubljanskih Žalah - Navju. O njegovem delu in življenski poti smo obširneje pisali v letošnji junijski številki glasila. Treba pa je dodati, da se je do zadnjih moči razdaljal za našo skupnost in skromen kot je bil, ni nikoli govoril o prejetih priznanjih. Tako smo šele na dan pogreba zvedeli, da je nosilec petih državnih odlikovanj. Slednje je dobil le nekaj ur po svoji smrti.

My

Število zaposlenih

TOZD Baterije Ljubljana

moških	74
žensk	137
Skupaj	211

TOZD Specialne baterije Šentvid

moških	32
žensk	87
Skupaj	119

Delovna skupnost skupnih služb

moških	50
žensk	45
Skupaj	95

Dne 31. oktobra 1980 je bilo v delovni organizaciji ZMAJ skupaj 425 zaposlenih, od tega 156 moških in 269 žensk.

Upokojila se je Žerovnik Marija

Pred 26. leti, ko je mimo Zmaja po Šmartinski cesti vozil še tramvaj, ko so na dvorišču tovarne nakladali baterije na furmanske vozove, ko v proizvodnji ni bilo še niti enega stroja in ko je Zmaj v svoji notranjosti bil še resnično črn, se je Žerovnik Marija kot 24-letno dekle srečala prvič tistega avgustovskega dne z našo zelo popularno črnino.

"Začela sem s pasto in končala pri pasti" je smeje povedala oni dan, ko se je pred odhodom v upokojitev poslavljalna od nas. Res je, da je bila v njenem načinu dela pri pasti v zadnjih letih občutna razlika, saj je bila pri strojih paperlined kot polnilka paste. Res pa je tudi, da se je poslovila od Zmaja kot najstarejša ročna "prešarica". Dolga leta nekda je oblikovala črne mošnjičke na ročni stiskalnici, kakršno vidimo danes le še kot eksponat v naši sprejemnici poleg vratarnice.

Polhov Gradec ni blizu. Kar 18 kilometrov in več se vijuga do njenega doma, odkoder je včasih pogosto kolesarila v našega Zmaja poleti in pozimi. Česa vsega ni bilo takrat lahko storiti. Pa vendar, vztrajnost je bila njena izrazita karakterna črta za njene delovne navade in prav zato smo jo vseskozi cenili kot izredno dobro in sposobno delavko.

Smejala se je ob slovesu, v notranjosti pa jo je zbolelo, ko se je spomnila, da po 26. letih dela dokončno zapušča našo tovarno. Priznala je in verjeli smo ji. Kajti 26. letna delovna doba v Zmaju ji bo ostala globoko v spominu.

Vse najboljše in še mnogo zdravja, smo ji izrekli ob slovesu in primaknili željo, da se vsako leto redno vidimo v našem Zmaju na tradicionalnem srečanju upokojencev. My

rojstni dan

V DECEMBRU PRAZNUJEJO
ROJSTNI DAN

HASANAGIČ Sevda
FERKULJ Amalija
RUS Marija
JOVANOVIČ Marija
ŽNIDARŠIČ Danica
ZAMAN Rudi
OMČEVIČ Emina
STRAJNAR Ivanka
SOTLER Angelca
AMPOVA Petrina
OBAL Milka
PODRŽAJ Alenka
KRISTAN Franc
ROM Meda
GRDEN Ana
ŠTRAUS Ivo
ŠKRJANEC Desanka
IHAN Štefanija
IHAN Marija
JANOŠ Marija
BAMBIČ Marija
KRAŠEVEC Miro
SIRK Ljudmila
MEDVED Alojz
RESNIK Vilma
KORDAN Alojzija
KRIŽ Pavle
NOVAK Matej
OSTANEK Jožef
PRETNAR Vladimir
MATIČ Silva
GROŠELJ Oto

62222222

čestitamo

Trenutek slovesa Žerovnik
Marije s sodelavkami ob
odhodu v upokojitev

Pred 5. leti smo položili temeljni kamen

Letos 9. decembra bo poteklo pet let od tistega torka, ko smo se v meglenem in mrzlem dopoldnevu zbrali na zemljišču v Stegnah, kjer naj bi zrasla nova tovarna ZMAJ.

Zakoličeno zemljišče, s katerega so gradbeni delavci podjetja "Tehnika" že odstranili zgornjo plast zemlje in že označena mesta za stebre, vse to je dalo slutiti neke nove dimenzije objekta, ki smo ga imenovali za začasno skladišče in gradnjo prve faze.

Takrat smo napovedali, da bo ZMAJ gradil postopoma svoje proizvodne in upravne objekte. Sredstva javnega obveščanja

pa so že prinašala novice z naslovi: "ZMAJ se bo selil" in "Začela se je gradnja nove tovarne TOZD Baterije ZMAJ" in tako naprej.

Svečanost ob polaganju temeljnega kamna za gradnjo naše tovarne so namreč spremljali novinarji časopisov, radia in televizije, med gosti pa je bil tudi sekretar komiteja MK ZKS Ljubljana Vinko Hafner, ki je v svojem govoru med drugim dejal, da uresničevanje tako velikega objekta ni le pomemben za 400 delavcev Zmaja, temveč tudi za celotno Ljubljano. Med drugim je pohvalil dober program naše tovarne in dodal, da njegov razvoj sloni na veliki ustvar-

jalnosti delavcev Zmaja, naša skupna naloga pa je, da Zmaju kot tovarni baterij z dolgotrajno tradicijo omogočimo čimprejšnjo dokončno zgraditev vseh objektov.

Danes po petih letih in ko smo že dve leti v novi tovarni lahko samo priznamo, da so bile naše naloge uspešno in sorazmerno v kratkem času uresničene.

Naj še omenimo, da je temeljni kamen položil takratni direktor Zmaja Milan Slemnik. Zvrstili so se še trije govorniki, med njimi tudi takratni predsednik delavskega sveta Peter Zaletel.

V našem glasilu smo takrat obširno pisali o 9. decembru 1975 in tudi zapisali da pomeni prelomnico in dogodek največjega pomena v zgodovini tovarne ZMAJ. Danes po petih letih pa je treba še dodati, da smo ponosni na minula dejanja.

My

Pa še to !

V televizijski oddaji SREČANJA v soboto 25. oktobra letos je njen vodja Mito Trefalt tudi tokrat poskrbel za nekatere razgibalne vaje. Vmes pa je omenil sporočilo neke poštne uslužbenke, ki svetuje, da bi bilo razgibavanje po pisarnah ne samo koristno ampak tudi nujno vsaj takrat, ko zvoní telefon, nihče pa ne dvigne slušalke.

Naš ZMAJ v tej točki zabavne oddaje ni bil omenjen. Zato upamo, da ni nihče namigoval na nekatere naše sodelavce.

Novo
prihaja

ZMAJ